

Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ КУРСУ

ТРЕНІНГ ТОЛЕРАНТНОСТІ ТА КРЕАТИВНОСТІ
підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти

Галузь знань:	01 «Освіта/Педагогіка»
Спеціальність:	011 «Освітні, педагогічні науки»
Кваліфікація:	магістр освітніх, педагогічних наук; професіонал з експертизи та організації освітнього простору

Уклала : д. пед. н., проф. П'ятакова Г. П.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка» (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
	Напрямок підготовки		
Модулів – 3	Спеціальність (професійне спрямування): для спеціальностей 011 «Освітні, педагогічні науки»: магістр освітніх, педагогічних наук; професіонал з експертизи та організації освітнього простору	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		5-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>рецензія, дослідження</u> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		XI-й	XII-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання:2 аудиторних – 32 самостійної роботи студента – 88	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	16 год	6
		Практичні, семінарські	
		16 год	6
		Лабораторні	
		0 год	0 год
		Самостійна робота	
		88 год	108
		Індивідуальні завдання:	
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 32/88

для заочної форми навчання – 12/108

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення нормативної дисципліни «Тренінг толерантності та креативності»: формування у студентів професійних компетентностей з толерантності та креативності й вмінь впроваджувати тренінгові технології у навчальний процес.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Тренінг толерантності та креативності” є:

1. Засвоєння умов, засобів й принципів виховання толерантності в освітньому середовищі ЗВО.
2. Ознайомлення магістрантів з етапами та особливостями креативного процесу.
3. Навчити магістрантів впроваджувати на заняттях у вищій школі тренінгові вправи з толерантності та креативності задля створення суб’єктно-суб’єктного середовища та формування професійних компетентностей.

Знати:

- сутність теоретико-методологічних підходів до аналізу проблем виховання толерантності, розвиток креативних здібностей студентів;
- головні категорії, принципи виховання толерантності, етапи креативного процесу;
- особливості формування суб’єктно-суб’єктного освітнього середовища засобами тренінгових технологій;
- моделі конструювання змісту на різних рівнях шкільної освіти в країнах ЄС.

Уміти:

- визначати мотиви та цілі діяльності, що лежать в основі компонування змісту освіти;
- застосовувати й розвивати загальні уміння організації освітнього процесу з впровадженням тренінгових технологій;
- демонструвати проекти, оприлюднювати (у різних формах) індивідуальну роботу та роботу групи;
- розробляти заняття з впровадженням тренінгових технологій та проводити їх в студентській аудиторії.

З комунікації:

- рекомендувати та пояснювати впровадження нових ідей, напрямів діяльності відповідно до реформування освіти;
- здійснювати аналіз та інтерпретацію цілей, мотивацію діяльності студентів за умови тренінгових вправ з розвитку толерантності та креативності, популяризувати ідеї у соціальному середовищі;
- встановлювати ефективну комунікацію в навчальній групі, поєднувати людей в успішну команду професіоналів, створювати умови для розвитку лідерських якостей, конструктивної взаємодії у професійній сфері та у соціальному середовищі;
- створювати сприятливий психологічний клімат у колективі, формувати готовність до діяльності та взаємодії, розв’язання навчальних та професійно-педагогічних проблем і завдань.

З автономії й відповідальності:

- репрезентувати професійну діяльність на основі етичних міркувань, соціальної відповідальності та громадянської свідомості;
- репрезентувати та інтерпретувати професійну відповідальність за організацію й управління навчально-виховним процесом;
- при виконанні проектів дотримуватися академічної доброчесності згідно вимог (демонстрація високого рівня наукової культури, етики тощо).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин/ 4 кредити ECTS.

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи процесів виховання толерантної та креативної поведінки студентської молоді.

Тема 1. Засади педагогічної толерантності. Принципи виховання толерантності.

Вправа «Знайомство»

Питання для обговорення:

1. Толерантність як філософська категорія.
2. Становлення педагогіки толерантності – педагогіки співробітництва як науки.
3. Вплив «Декларації принципів толерантності» на розвиток толерантного мислення та поведінки людини.
4. Політичні, соціальні та педагогічні чинники формування толерантності.
5. Педагогічна толерантність.

Вправа «Заповіді на чорний день»

Пропонуємо заповнити таблицю. Роздаємо бланки з таблицею.

Мої кращі риси	Мої здібності і таланти	Мої досягнення

Мої кращі риси: записати риси та особливості свого характеру, які Вам у собі подобаються і складають Вашу сильну сторону.

Мої здібності і таланти: записати здібності і таланти у будь-якій сфері, якими людина може гордитися.

Мої досягнення: записати свої досягнення з будь-якої галузі.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати матеріали: Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 №1556-VII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 30.11.2019).

«Декларація принципів толерантності». [Електронний ресурс] – Режим доступу:

https://poshukach.com/redirect?user_type=6&type=sr&redirect=eJzLKC

2. Написати есе « Я – толерантна особистість».

Підведення підсумків заняття:

Вправа «Компліменти».

Література:

1. Грива О. А. Толерантність освіти як передумова толерантного суспільства / О. А. Грива. *Мультиверсум. Філософський альманах*, 2007. № 66. С. 3–11.
2. Декларація принципів толерантності. *Міграція і толерантність в Україні*: Зб. ст. / За ред. Я. Пилипинського. Київ: Стилос, 2007. С. 175 – 182.
3. Дзюба В. І. Соціально-педагогічні основи формування гуманістичних ціннісних орієнтацій студентської молоді: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Дзюба Віталій Іванович. Київ, 1994. – 205 с.
4. Зарівна О. Т. Мова як чинник формування толерантності студентської молоді в глобалізованому суспільстві: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Зарівна Оксана Тимофіївна. Київ, 2008. – 187 с.
5. Довгополова Я. В. Формування толерантних відносин студентів у полікультурному середовищі вищого навчального закладу: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Довгополова Яна Володимирівна. Харків, 2007. – 209 с.
6. Педагогіка для громадянського суспільства: навчальний посібник для студентів педагогічних спеціальностей / За ред. д-ра пед. наук Т. С. Кошманової. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 382с.
7. П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. Навчально-методичний посібник для студентів, магістрантів, аспірантів: навч.-метод. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 120 с.
8. П'ятакова Г. Формування толерантності у магістрів в умовах університетської освіти. “Myśl I praktyka educacyjna w obliczu zmian cywilizacyjnych”. Т.2. *Możliwości i zagrożenia dla rozwoju człowieka w perspektywie europejskiej*. WYDAWNICTWO UNIwersytetu RZESZOWSKIEGO.
9. Halyna Piatakova, Nadiya Yashyn, *The Problem of Educating the Succeeding Generations in the Spirit of Tolerance / Educationalists versus Politicians – Who Should Integrate Europe for Wellbeing of all Inhabitants*/editors: Ryszard Kucha, Henryk Cudak. – *Spoleczna Akademia Nauk, Łódź. Studia I Monografia №73*. Łódź – Warszawa 2017. – S. 103–120. – 430 s.

Тема 2. Педагогічне забезпечення процесу формування толерантності студентів в умовах університетської освіти

Вправа “Привітання на різних мовах”.

Питання для обговорення:

1. Формування толерантності у студентської молоді як умова сучасного суспільства.
2. Законодавство України та Міжнародні документи з питань толерантності.
3. Львівський національний університет імені Івана Франка як полікультурне середовище.
4. Форми, методи, прийоми, освітні технології формування толерантної поведінки студентів.
5. Експрес-опитувальник «Індекс толерантності» (Г.У. Солдатова, О.А. Кравцова, О.Е. Хухлаев, Л.А. Шайгерова).
6. Методика діагностики загальної комунікативної толерантності (В. В. Бойко).
7. Опитувальник для вимірювання толерантності (В.С. Магун, М.С. Жамкочьян, М.М. Магура).

Вправа «Я – хороший, ти – хороший».

Обговорення – рефлексії.

Вправа «Компліменти».

Завдання для самостійної роботи:

Ознайомитися з вправами на розвиток сенситивності (П’ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. Навчально-методичний посібник для студентів, магістрантів, аспірантів: навч.-метод. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. С.103–105.

Література:

- 1.Грива О. А. Толерантність освіти як передумова толерантного суспільства / О. А. Грива. *Мультиверсум. Філософський альманах*, 2007. № 66. С. 3–11.
- 2.Дзюба В. І. Соціально-педагогічні основи формування гуманістичних ціннісних орієнтацій студентської молоді: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Дзюба Віталій Іванович. Київ, 1994. – 205 с.
- 3.Довгополова Я. В. Формування толерантних відносин студентів у полікультурному середовищі вищого навчального закладу: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Довгополова Яна Володимирівна. Харків, 2007. – 209 с.
- 4.Педагогіка для громадянського суспільства: навчальний посібник для студентів педагогічних спеціальностей / За ред. д-ра пед. наук Т. С. Кошманової. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 382с. молоді в глобалізованому суспільстві: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 /
- 5.П’ятакова Г. Педагогічна підготовка магістрів-філологів у Львівському університеті в контексті трансгресійних змін. *ROCZNIK POLSKO-*

UKRAINSKI tom XVII pod redakcją Kazimierza Rędzinskiego Dmitra Herciuca
PRACE NAUKOWE Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. –
Częstochowa - lwów, 2014. – S. 133-143.

6.П'ятакова Г. Формування громадянської позиції у магістрантів класичного університету на заняттях з педагогіки. *Edukacja obywatelska w społeczeństwach wielokulturowych*. Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków, 2007. – 305–310 с.

7.П'ятакова Г. Формування толерантності у магістрів в умовах університетської освіти. “Myśl I praktyka educacyjna w obliczu zmian cywilizacyjnych”.Т.2. *Możliwości i zagrożenia dla rozwoju człowieka w perspektywie europejskiej*. WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU RZESZOWSKIEGO. 2012.

8.Halina Piatakova, Nadiya Yashyn, The Problem of Educating the Succeeding Generations in the Spirit of Tolerance / Educationalists versus Politicians – Who Should Integrate Europe for Wellbeing of all Inhabitants/editors: Ryszard Kucha, Henryk Cudak. – *Spoleczna Akademia Nauk, Łódź. Studia I Monografia №73*. Łódź – Warszawa 2017. – S. 103–120. – 430 s.

Тема 3. Особливості та головні етапи креативного процесу

Вправа «Привітання».

Питання для обговорення:

1. Характеристика креативності, як особистісної здатності до творчості.
2. Поняття «креативність» як ключової компетентності у ХХ ст.
3. Основні підходи до визначення понять «креативність» та «творчість» у психолого-педагогічній літературі.
4. Креативність як творча фантазія та її розвиток у студентів.
5. Вивчення креативності (Дж.-П. Гілфорд, Б. Торренс, М. Воллах, К. Коган, Дж. Брунер, Д. Богоявленська, Є.Є. Тунік).
6. Дослідження креативності, як успішності особистості.
7. Структура креативного процесу, головні елементи.

Завдання для самостійної роботи:

1. Виконати завдання: написати: «Лист далекому собі».

Підведення підсумків заняття:

Вправа «Віночок компліментів».

Література:

1. *Литвиненко С.* Креативність як загальна здібність до творчості: сучасні підходи. Зб. наук. праць полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Серія «Педагогічні науки». Вип. 3 (50). Полтава, 2006. – С.215-219.

2. Педагогіка творчості: роб. навч. прогр. для спеціальності 8.18010021 «Педагогіка Вищої школи» (галузь знань: 1801 «Специфічні категорії», освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр», за вимогами кредитно-модульної системи) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; [розробн. Сисоєва С.О.]. – Київ: ВП «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2013. – 81 с.
3. П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. Навчально-методичний посібник для студентів, магістрантів, аспірантів: навч.-метод. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 120 с.
4. П'ятакова Г. Розвиток креативності у магістрів-філологів засобами дидактичної гри. *Креативність і творчість*. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія “Соціологія. Психологія. Педагогіка”. Тематичний випуск. – № 1, 2009. – С. 202–208.
5. П'ятакова Г. Розвиток креативних здібностей студентів-філологів у процесі педагогічної підготовки. *Szkoła twórcza w odtwórczym świecie*. – Т. II / Halyna Pyatakova. – [pod redakcją Jana Krukowskiego i Anny Włoch]. – Kraków : Wyd-wo Wydziału Pedagogicznego Un-tu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, 2013. –S. 169 – 183. (Seria : Biblioteka Współczesnej Myśli Pedagogicznej)
6. Туриніна О. Л. Психологія творчості / О. Л. Туриніна – К.: МАУП, 2007. – 160 с.

Змістовий модуль 2. Тренінг як технологія формування професійних компетентностей толерантності та креативності у магістрів педагогічних спеціальностей.

Тема 4. Тренінг як педагогічна технологія: мета, завдання, структура заняття.

Вправа «Привітання»

Питання для обговорення:

1. Особливості тренінгу як освітньої технології.
2. Історія розвитку методики тренінгу як технології.
3. Психогімнастика на заняттях з тренінгу.
4. Типи тренінгових вправ для формування професійних компетентностей педагога.
5. Особливості проведення тренінгових вправ на розвиток сенситивності, толерантності, креативності.
6. Тренінг партнерського спілкування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Ознайомитися з вправами на розвиток креативності (П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. Навчально-методичний

посібник для студентів, магістрантів, аспірантів: навч.-метод. посібник.
Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. С.105–111.

Підведення підсумків заняття:

Обговорення – рефлексії.

Вправа «Компліменти».

Література:

- 1.Грива О. А. Толерантність освіти як передумова толерантного суспільства / О. А. Грива. *Мультиверсум. Філософський альманах*, 2007. № 66. С. 3–11.
- 2.Декларація принципів толерантності. *Міграція і толерантність в Україні*: Зб. ст. / За ред. Я. Пилипинського. Київ: Стилос, 2007. С. 175 – 182.
- 3.Дзюба В. І. Соціально-педагогічні основи формування гуманістичних ціннісних орієнтацій студентської молоді: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Дзюба Віталій Іванович. Київ, 1994. – 205 с.
- 4.Довгополова Я. В. Формування толерантних відносин студентів у полікультурному середовищі вищого навчального закладу: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Довгополова Яна Володимирівна. Харків, 2007. – 209 с.
- 5.Педагогіка для громадянського суспільства: навчальний посібник для студентів педагогічних спеціальностей / За ред. д-ра пед. наук Т. С. Кошманової. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 382с.
- 6.Педагогіка творчості: роб. навч. прогр. для спеціальності 8.18010021 «Педагогіка Вищої школи» (галузь знань: 1801 «Специфічні категорії», освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр», за вимогами кредитно-модульної системи) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; [розробн. Сисоєва С.О.]. – К.: ВП «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2013. – 81 с.
- 7.П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. Навчально-методичний посібник для студентів, магістрантів, аспірантів: навч.-метод. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 120 с.
- 8.П'ятакова Г. Рольові імітаційні ігри та їх застосування у навчальному процесі вищої школи Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка: навч.-метод. посібник, 2005. – 71 с.
9. П'ятакова Г. П., Біляковська О. О. Впровадження тренінгових технологій у процес професійної підготовки майбутніх педагогів Нової Української школи. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»), № 7(12), 2022. – С. 326–336.

Тема 5. Особливості підготовки викладача до проведення тренінгових вправ

Вправа «Привітання».

Питання для обговорення:

1. Підготовка викладача до заняття з включенням тренінгових технологій та її особливості.
2. Методики дослідження толерантності (обґрунтування). Вимірювання рівня толерантності.
3. Методики дослідження креативності (обґрунтування). Вимірювання рівня креативності.
4. Тест на мислення і креативність. Визначення типів мислення та рівня креативності. Діагностика за методикою Дж. Брунера.
5. Діагностика особистісної креативності за методикою Є.Є. Тунік.

Завдання для самостійної роботи:

1. Заповнити анкети-вимірювання рівня толерантності за методикою діагностики індексу толерантності (Г. У. Солдатова, О. А. Кравцова, О. Е. Хухлаєв, Л. О. Шайгерова). Матеріали додаються.
2. Заповнити анкети-вимірювання рівня особистісної креативності за методикою Є.Є. Тунік.

Підведення підсумків заняття:

Обговорення – рефлексії.

Вправа «Компліменти».

Література:

1. Довгополова Я. В. Формування толерантних відносин студентів у полікультурному середовищі вищого навчального закладу: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Довгополова Яна Володимирівна. Харків, 2007. – 209 с.
2. П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. Навчально-методичний посібник для студентів, магістрантів, аспірантів: навч.-метод. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 120 с.
3. П'ятакова Г. Рольові імітаційні ігри та їх застосування у навчальному процесі вищої школи Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка: навч.-метод. посібник, 2005. – 71 с.
4. П'ятакова Г. Тренінг як засіб адаптації студентів до педагогічної діяльності. Педагогіка і психологія професійної освіти. Львів, 2002. № 6. – С. 282-285.
5. П'ятакова Г. Тренінг як педагогічна технологія на заняттях з курсу “Педагогіка” Вісник Львівського університету. *Серія педагогічна*. Вип.17. Ч.2, 2003. – С. 99-105.
6. П'ятакова Г. Розвиток креативності у магістрів-філологів засобами дидактичної гри. *Креативність і творчість*. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. *Серія “Соціологія. Психологія. Педагогіка”*. Тематичний випуск. № 1, 2009. – С. 202–208.

7. П'ятакова Г. Розвиток креативних здібностей студентів-філологів у процесі педагогічної підготовки. *Szkoła twórcza w odtwórczym świecie. – Т. II / Halyna Pyatakova. – [pod redakcją Jana Krukowskiego i Anny Włoch]. – Kraków : Wyd-wo Wydziału Pedagogicznego Un-tu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, 2013. –S. 169 – 183. (Seria : Biblioteka Współczesnej Myśli Pedagogicznej)*

8. П'ятакова Г. Формування толерантності у магістрів в умовах університетської освіти. “Myśl i praktyka educacyjna w obliczu zmian cywilizacyjnych”.Т.2. Możliwości i zagrożenia dla rozwoju człowieka w perspektywie europejskiej. WYDAWNICTWO UNIwersytetu RZESZOWSKIEGO. 2012. – С.106-113.

9. П'ятакова Г. П., Біляковська О. О. Впровадження тренінгових технологій у процес професійної підготовки майбутніх педагогів Нової Української школи. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»), № 7(12), 2022. – С. 326–336.

Тема 6. Тренінгові вправи з толерантності та особливості їхнього впровадження на заняттях у вищій школі.

Мета: розвивати навички спілкування, які необхідні для встановлення педагогічної взаємодії на основі толерантності.

Виконання вправ з розвитку толерантності:

Вправа “Добрий день, шалом, салют”.

Вправа «Різні світи – одна планета».

Вправа «Добери синоніми до слова “толерантний”».

Прави на розвиток сенситивності, уважність, тренінг партнерського спілкування.

П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. Навчально-методичний посібник для студентів, магістрантів, аспірантів: навч.-метод. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008.

С.105–111.

Питання для обговорення:

- Толерантність та особливості її формування як педагогічної компетентності

Вправа «Компліменти».

Завдання для самостійної роботи:

1. Розробити конспект заняття з включенням тренінгових вправ з формування толерантності у студентів.

Підведення підсумків заняття:

Обговорення – рефлексії.

Вправа «Компліменти».

Література:

1. П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. Навчально-методичний посібник для студентів, магістрантів, аспірантів: навч.-метод. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 120 с.
2. П'ятакова Г. Рольові імітаційні ігри та їх застосування у навчальному процесі вищої школи Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка: навч.-метод. посібник, 2005. – 71 с.
3. П'ятакова Г. Тренінг як засіб адаптації студентів до педагогічної діяльності. Педагогіка і психологія професійної освіти. Львів, 2002. № 6. – С. 282-285.
4. П'ятакова Г. Тренінг як педагогічна технологія на заняттях з курсу “Педагогіка” Вісник Львівського університету. *Серія педагогічна*. Вип.17. Ч.2, 2003. – С. 99-105.
5. П'ятакова Г. Формування толерантності у магістрів в умовах університетської освіти. “Myśl I praktyka educacyjna w obliczu zmian cywilizacyjnych”. Т.2. *Możliwości i zagrożenia dla rozwoju człowieka w perspektywie europejskiej*. WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU RZESZOWSKIEGO. 2012. – С.106-113.
6. П'ятакова Г. П., Біляковська О. О. Впровадження тренінгових технологій у процес професійної підготовки майбутніх педагогів Нової Української школи. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»), № 7(12), 2022. – С. 326–336.

Тема 7. Тренінгові вправи з креативності та особливості їхнього впровадження на заняттях у вищій школі

Мета: розвивати навички спілкування, які необхідні для встановлення педагогічної взаємодії на основі креативності.

Вправа «Привітання».

Виконання вправ з розвитку креативності.

Прави на розвиток сенситивності, уважність, тренінг партнерського спілкування.

П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. Навчально-методичний посібник для студентів, магістрантів, аспірантів: навч.-метод. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. С.98–111.

Питання для обговорення:

- Педагогічна креативність та особливості формування креативності як педагогічної компетентності.

Завдання для самостійної роботи:

1. Розробити конспект заняття з включенням тренінгових вправ з формування креативності у студентів.

Підведення підсумків заняття:

Обговорення – рефлексії.

Вправа «Компліменти».

Література:

1. П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. Навчально-методичний посібник для студентів, магістрантів, аспірантів: навч.-метод. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 120 с.
2. П'ятакова Г. Рольові імітаційні ігри та їх застосування у навчальному процесі вищої школи Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка: навч.-метод. посібник, 2005. – 71 с.
3. П'ятакова Г. Тренінг як засіб адаптації студентів до педагогічної діяльності. Педагогіка і психологія професійної освіти. Львів, 2002. № 6. – С. 282-285.
4. П'ятакова Г. Тренінг як педагогічна технологія на заняттях з курсу “Педагогіка” Вісник Львівського університету. *Серія педагогічна*. Вип.17. Ч.2, 2003. – С. 99-105.
5. П'ятакова Г. Розвиток креативності у магістрів-філологів засобами дидактичної гри. *Креативність і творчість*. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. *Серія “Соціологія. Психологія. Педагогіка”*. Тематичний випуск. – № 1, 2009. – С. 202–208.
6. П'ятакова Г. Розвиток креативних здібностей студентів-філологів у процесі педагогічної підготовки. *Szkoła twórcza w odtwórczym świecie*. – Т. II / *Halyna Pyatakova*. – [pod redakcją Jana Krukowskiego i Anny Włoch]. – Kraków : Wyd-wo Wydziału Pedagogicznego Un-tu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, 2013. –S. 169 – 183. (*Seria : Biblioteka Współczesnej Myśli Pedagogicznej*).
7. П'ятакова Г. П., Біляковська О. О. Впровадження тренінгових технологій у процес професійної підготовки майбутніх педагогів Нової Української школи. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»), № 7(12), 2022. – С. 326–336.

Тема 8. Дидактичні ігри як засіб формування толерантної та креативної компетентності магістрів у ЗВО

Вправа «Компліменти».

Питання для обговорення:

1. Дидактична гра та її особливості.
2. Структура дидактичної гри як гри за правилами.

3. Особливості підготовки викладача до дидактичної гри.
4. Особливості проведення дидактичних ігор на розвиток толерантної компетентності.
5. Особливості проведення дидактичних ігор на розвиток креативної компетентності.

Проведення дидактичної гри з розвитку толерантності:

«Політ на кулі», «Невідомий острів»

Підведення підсумків гри:

Обговорення – рефлексії.

Проведення дидактичної гри з розвитку креативності:

«Слово, яке об'єднує», «Я пишу вірш»

Підведення підсумків гри:

Обговорення – рефлексії.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготуватися до підсумкового тесту.
2. Презентація проєктів – фрагментів заняття «Тренінг толерантності та креативності» (для проведення у вищому навчальному закладі).

Підведення підсумків заняття

Технологія «Шести капелюхів» (Е. де Боно).

Вправа «Компліменти».

Література:

1. Литвиненко С. Креативність як загальна здібність до творчості: сучасні підходи. Зб. наук. праць полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Серія «Педагогічні науки». Вип. 3 (50). Полтава, 2006. – С.215-219.
2. Педагогіка творчості: роб. навч. прогн. для спеціальності 8.18010021 «Педагогіка Вищої школи» (галузь знань: 1801 «Специфічні категорії», освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр», за вимогами кредитно-модульної системи) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; [розробн. Сисоєва С.О.]. – К.: ВП «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2013. – 81 с.
3. П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. Навчально-методичний посібник для студентів, магістрантів, аспірантів: навч.-метод. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 120 с.
4. П'ятакова Г. Рольові імітаційні ігри та їх застосування у навчальному процесі вищої школи Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка: навч.-метод. посібник, 2005. – 71 с.
5. П'ятакова Г. Розвиток креативності у магістрів-філологів засобами дидактичної гри. *Креативність і творчість*. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія “Соціологія. Психологія. Педагогіка”. Тематичний випуск. – № 1, 2009. – С. 202–208.
6. П'ятакова Г. П., Біляковська О. О. Впровадження тренінгових технологій у процес професійної підготовки майбутніх педагогів Нової

Української школи. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»), № 7(12), 2022. – С. 326–336.

Методи навчання

На заняттях застосовуються методи:

- обміну навчально-методичною інформацією: лекція, пояснення, розповідь;
- наочності: таблиці, схеми, презентації; методи організації мислительних дій, розвитку творчого і критичного мислення (аналіз, синтез, порівняння; синектика, дедукція, індукція та ін.) студентів; методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: ділові та рольові ігри, дискусії: “*круглий стіл*”, *дебати*, “*техніка акваріуму*”, *експертна група*; диспути;
- інтерактивні: кейс-метод, “*мозковий штурм*”;
- самостійна робота: метод проєктів, метод портфоліо.

Індивідуальне навчально - дослідне завдання

Проєкти оцінюємо до 40 балів за умови добросовісного самостійного виконання:

1. Есе «Я – толерантна особистість» – 10 балів.
2. Проєкт – «Лист далекому/далекій собі» – 10 балів.
3. Конспект заняття «Тренінг толерантності та креативності» (для проведення у вищому навчальному закладі) (презентація) – 20 балів.

Методи контролю

- ✓ *поточний контроль* навчально-пізнавальної діяльності студентів під час практично-семінарських занять (доповідь, повідомлення, розв’язання проблемних завдань, участь у дискусіях тощо);
- ✓ *перевірка виконання завдань самостійної роботи*
- ✓ *підсумковий тестовий контроль* (залік).

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота								Індивідуальний проєкт	Підсумкові тести	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	20	100
5	5	5	5	5	5	5	5			

Академічна доброчесність:

Очікуємо, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання у роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікуємо, що всі студенти відвідають лекції й практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Заохочуємо студентів до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховують бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуємо присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруємо.

Рекомендована література. Базова:

1. Грива О. А. Толерантність освіти як передумова толерантного суспільства / О. А. Грива. *Мультиверсум. Філософський альманах*, 2007. № 66. С. 3–11.
2. Декларація принципів толерантності. *Міграція і толерантність в Україні*: Зб. ст. / За ред. Я. Пилипинського. Київ: Стилос, 2007. С. 175 – 182.
3. Дзюба В. І. Соціально-педагогічні основи формування гуманістичних ціннісних орієнтацій студентської молоді: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Дзюба Віталій Іванович. Київ, 1994. – 205 с.
4. Довгополова Я. В. Формування толерантних відносин студентів у полікультурному середовищі вищого навчального закладу: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Довгополова Яна Володимирівна. Харків, 2007. – 209 с.
5. Педагогіка для громадянського суспільства: навчальний посібник для студентів педагогічних спеціальностей / За ред. д-ра пед. наук Т. С. Кошманової. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 382с.
6. Педагогіка творчості: роб. навч. прогн. для спеціальності 8.18010021 «Педагогіка Вищої школи» (галузь знань: 1801 «Специфічні категорії», освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр», за вимогами кредитно-модульної системи) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; [розробн. Сисоєва С.О.]. – К.: ВП «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2013. – 81 с.

7. П'ятакова Г. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі. Навчально-методичний посібник для студентів, магістрантів, аспірантів: навч.-метод. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 120 с.

8. П'ятакова Г. Рольові імітаційні ігри та їх застосування у навчальному процесі вищої школи Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка: навч.-метод. посібник, 2005. – 71 с.

Додаткова література:

1. Зарівна О. Т. Мова як чинник формування толерантності студентської молоді в глобалізованому суспільстві: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Зарівна Оксана Тимофіївна. Київ, 2008. – 187 с.

2. Литвиненко С. Креативність як загальна здібність до творчості: сучасні підходи. Зб. наук. праць полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Серія «Педагогічні науки». Вип. 3 (50). Полтава, 2006. – С.215-219.

3. П'ятакова Г. Педагогічна підготовка магістрів-філологів у Львівському університеті в контексті трансгресійних змін. ROCZNIK POLSKO-UKRAINSKI tom XVII pod redakcją Kazimierza Rędzinskiego Dmitra Herciuka PRACE NAUKOWE Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. – Częstochowa - Iwów, 2014. – S. 133-143.

4. П'ятакова Г. Тренінг як засіб адаптації студентів до педагогічної діяльності. Педагогіка і психологія професійної освіти. Львів, 2002. № 6. – С. 282-285.

5. П'ятакова Г. Тренінг як педагогічна технологія на заняттях з курсу “Педагогіка” Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. Вип.17. Ч.2, 2003. – С. 99-105.

6. П'ятакова Г. Розвиток креативності у магістрів-філологів засобами дидактичної гри. *Креативність і творчість*. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія “Соціологія. Психологія. Педагогіка”. Тематичний випуск. – № 1, 2009. – С. 202–208.

7. П'ятакова Г. Розвиток креативних здібностей студентів-філологів у процесі педагогічної підготовки. *Szkoła twórcza w odtwórczym świecie. – T. II / Halyna Pyatakova. – [pod redakcją Jana Krukowskiego i Anny Włoch]. – Kraków : Wyd-wo Wydziału Pedagogicznego Un-tu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, 2013. –S. 169 – 183. (Seria : Biblioteka Współczesnej Myśli Pedagogicznej)*

8. П'ятакова Г. Формування громадянської позиції у магістрантів класичного університету на заняттях з педагогіки. *Edukacja obywatelska w społeczeństwach wielokulturowych*. Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków, 2007. – 305–310 с.

9. П'ятакова Г. Формування толерантності у магістрів в умовах університетської освіти. “Myśl i praktyka educacyjna w obliczu zmian

cywilizacyjnych”.Т.2. Możliwości i zagrożenia dla rozwoju człowieka w perspektywie europejskiej. WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU RZESZOWSKIEGO. 2012. – С.106-113.

11. П'ятакова Г. П., Біляковська О. О. Впровадження тренінгових технологій у процес професійної підготовки майбутніх педагогів Нової Української школи. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»), № 7(12), 2022. – С. 326–336.

12. Туриніна О. Л. Психологія творчості / О. Л. Туриніна – К.: МАУП, 2007. – 160 с.

11. Halyna Piatakova, Nadiya Yashyn, The Problem of Educating the Succeeding Generations in the Spirit of Tolerance / Educationalists versus Politicians – Who Should Integrate Europe for Wellbeing of all Inhabitants/editors: Ryszard Kucha, Henryk Cudak. – Spoleczna Akademia Nauk, Łódź. Studia I Monografia №73. Łódź – Warszawa 2017. – S. 103–120. – 430 s.

Питання до заліку

1. Толерантність як філософська категорія.
2. Становлення педагогіки толерантності – педагогіки співробітництва як науки.
3. Вплив «Декларації принципів толерантності» на розвиток толерантного мислення та поведінки людини.
4. Політичні, соціальні та педагогічні чинники формування толерантності.
5. Педагогічна толерантність та її особливості.
6. Рівні розвитку толерантності в освіті (за Т. Дмитрієвим).
7. Формування толерантності у студентської молоді як умова сучасного суспільства.
8. Окресліть фундаментальні підходи вчених щодо формування толерантності у процесі навчання.
9. Охарактеризуйте концепції В. Комарова та О. Ісаєвої, О.Клепцової щодо формування толерантної поведінки студентів у ЗВО.
10. Окресліть завдання, спрямовані на виховання толерантності українського студентства (Л. Мілер, О. Грива, О. Зарівна).
11. Прокоментуйте принципи виховання толерантності за Ю. Яценко.
12. Прокоментуйте принципи виховання толерантності за О.Байбаковим
13. Формування толерантності у студентської молоді як умова сучасного суспільства.
14. Законодавство України та Міжнародні документи з питань толерантності.
15. Львівський національний університет імені Івана Франка як полікультурне середовище.

- 16.Форми, методи, прийоми, освітні технології формування толерантної поведінки студентів.
- 17.Особливості включення вправ з тренінгу формування толерантної поведінки студентів в лекційні/семінарські заняття.
- 18.Експрес-опитувальник «Індекс толерантності» (Г.У. Солдатова, О.А. Кравцова, О.Е. Хухлаев, Л.А. Шайгерова).
- 19.Методика діагностики загальної комунікативної толерантності (В. В. Бойко).
- 20.Опитувальник для вимірювання толерантності (В.С. Магун, М.С. Жамкочьян, М.М. Магура).
- 21.Характеристика креативності, як особистісної здатності до творчості.
- 22.Поняття «креативність» як ключової компетентності у ХХ ст.
- 23.Основні підходи до визначення понять «креативність» та «творчість» у психолого-педагогічній літературі.
- 24.Креативність як творча фантазія та її розвиток у студентів.
- 25.Вивчення креативності (Дж.-П. Гілфорд, Б. Торренс, М. Воллах, К. Коган, Дж. Брунер, Д. Богоявленська, Є.Є. Тунік).
- 26.Дослідження креативності, як успішності особистості.
- 27.Характеристика креативності, як особистісної здатності до творчості.
- 28.Структура креативного процесу, головні елементи.
- 29.Особливості тренінгу як освітньої технології.
- 30.Історія розвитку методики тренінгу як технології.
- 31.Психогімнастика на заняттях з тренінгу.
- 32.Типи тренінгових вправ для формування професійних компетентностей педагога.
- 33.Особливості проведення тренінгових вправ на розвиток сенситивності, толерантності, креативності.
- 34.Тренінг партнерського спілкування.
- 35.Підготовка викладача до заняття з включенням тренінгових технологій та її особливості.
- 36.Методики дослідження толерантності (обґрунтування).
- 37.Вимірювання рівня толерантності.
- 38.Методики дослідження креативності (обґрунтування).
- 39.Вимірювання рівня креативності.
- 40.Визначення типів мислення та рівня креативності (за методикою Дж. Брунера).
- 41.Діагностика особистісної креативності (за методикою Є.Є. Тунік).
- 42.Дидактична гра та її особливості.
- 43.Особливості підготовки викладача до проведення дидактичної гри.
- 44.Особливості проведення дидактичних ігор на розвиток толерантної компетентності.
- 45.Особливості проведення дидактичних ігор на розвиток креативної компетентності.